

gaar, er en Statsanstalt for Prøvelse særlig af Bygningsmateriale, overhovedet Materialier. Det er det, den har levet og drevet sin Virksomhed paa, altsaa mekaniske Undersøgelser, og den Mand, som har staaet i Spidsen for og ledet denne med megen Dygtighed, men med Underskud, som vi skulle til at betale, er en meget dygtig Mekaniker. Saaledes som Lovforslaget er affattet, skulde Anstalten i Fremtiden gaa over til at blive en Statsanstalt, som fik Lov til at drive de Forretninger, der naturligt høre ind under dens Omraade, nemlig de mekaniske Materialeundersøgelser. Naar det er en Statsanstalt, kan der foretages kemiske Undersøgelser til Staten selv, det er der ikke noget i Vejen for. Staten har Lov til at bruge sine Embedsmænd til, hvad den vil, men Statsanstalten har med den Besætning, den har nu til Dags, lige fra Chefen og ned efter ikke nogen Kvalifikation frem for de andre bedst ansete, ældste, største og gode Laboratorier, thi da Anstaltens Leder er Mekaniker og ikke Kemiker, og da Anstaltens Assistenten og Personale ikke have haft noget at gøre med kemiske Undersøgelser, men kun med mekaniske, er det tydeligt, at deres Uddannelse og hele Praksis gaa i Retning af Mekanik og ikke i Retning af Kemi. I de senere Aar har Anstalten gaaet de andre private kemiske Laboratorier, hvis Navn vi alle kende, lidt vel nær. De to ældste af dem, som i hvert Fald nyde ubetinget Agtelse og Anseelse, have i mange Aar ved deres Undersøgelser virket til det største Held ikke blot for Industri og Haandværk, men ogsaa for Agerbruget. Disse kemiske Laboratorier ere Ophav til, at man har begyndt at undersøge Brændværdien, hvorved man gør det muligt at handle rationelt med Brændselsmateriale, saa at man kun køber f. Eks. Kul efter den Brændværdi, det indeholder, og ikke efter de mange Skæpper eller Tønder. Det kan være, at den Videnskab ikke er trængt rigtig ind i Staten.

Da det nu ikke er den højtærede Trafikminister, men derimod den højtærede Indenrigsminister, jeg har med at gøre, kunde jeg have tilbageholdt en Bemærkning om, at hvis man til de fynske Lokomotiver havde ladet foretage Brændværdiundersøgelser, kørte de neppe saa ofte i Staa derovre, som de nu gøre. Naar man kun købte Kullene for, hvad de var værd, kunde man faa dem for en rimelig Pris, og saa kunde de varme under Kedlerne, og der kunde komme lidt Fart i

Maskineriet derovre. Disse kemiske Undersøgelser have de private Laboratorier lagt Grunden til og ført ud i Livet, og de have den Værdi, de have. Nu lave vi vel sagtens nok en Statsanstalt ved denne Lov, da vi lave alt, hvad der blot kan laves af Embedsmænd i dette Samfund. Embedsmænd ere i Dagens Kurs, og dem sige vi ikke Nej til. Jeg skal heller ikke, som jeg før sagde, have noget derimod, da min ærede Meningsfælle i Udvalget ikke har haft noget imod det, og da det er dygtige Folk, det her drejer sig om. Men jeg vil meget protestere imod, at vi give en Lov en saadan Affattelse, at der skabes et Monopol for en Statsanstalt, der i Løbet af nogle faa Aar ved at udvide sin Virksomhed vil slaa ihjel de private Anstalters lige saa og vel saa dygtige Virksomhed, som vi have haft i mange Aar, og som vi have været tilfredse med i mange Aar. Dette ville vi kunne sikre os imod ved at optage dette Ændringsforslag i Lovens Tekst.

Det viser sig, at der om Indholdet af dette Ændringsforslag hverken i selve Udvalget og vel sagtens heller ikke hos den højtærede Minister, der har plejet Forhandlinger med Udvalget, er nogen Tvist om, at i Realiteten er det rigtigt, men de ville have, at vi skulle slaa os til Taals med, at det kommer ind i Betænkningen, og overlade Resten til et Reglement. Jeg har gjort gældende, at det har sin Plads i Lovens Tekst, kun der har det sin Berettigelse. Jeg tillader mig paa min fraværende Kollegas Vegne at anbefale det stillede Ændringsforslag, om hvis Realitet jeg haaber, der er almindelig Enighed. Hvis vi ikke vedtage det, aabne vi Vejen til, om ikke under den nuværende, saa under den — det ske sent! — fremtidige Indenrigsminister, som har nogle andre Anskuelser, at Statsanstalten kan blive et Laboratorium ikke blot for mekaniske Prøver, men ogsaa for kemiske Prøver, og ved sin Autoritet kan tage sig en saadan Praksis til, at den ganske ihjelslaar det private Initiativ, ihjelslaar de gamle gode Anstalter og de fuldt betryggende Forretninger, vi have. Vi maa huske paa, at næsten alle eller dog mere end de ni Tiendedele af de ærede Medlemmer, der sidde i denne Sal, tidligere altid uden Betænkkelighed have været Modstandere af Monopoler og været Tilhængere af den fri Næring. Nægtes kan det heller ikke, at den Dag, da den fri Næring hører op, og Konkurrencen hører op, da alting skal afgøres ad embedsmæssig Vej, tabe vi en